

HAJÓS ERIKA

ILLEM KATA MESEVILÁGA ÉS A NÉPMESÉK KAPCSOLATA

Jómagam is, mint sokan mások, akkor csöppentem vissza a mesevilágba, amikor lányaim megszülettek. Meséket írni első kislányomnak kezdtem, amikor hosszas kutatás után sem találtam megfelelő mesét (még nem tudtam hol keressem), se más megoldást egy-egy mindennapi problémára, amiről persze ma már tudom, hogy nem probléma, hanem egy fejlődési folyamat része, amit „túl kell élni”. Annak érdekében, hogy ez a „túlélés” kellemesebb legyen, egyre többet meséltem, egyre többet írtam, majd tanulni kezdtem. Elhatároztam, mindent tudni szeretnék a mesékről. Lassan környezetem is megismerte Illem Katát, minek következtében a meséírást egy mesetanfolyam megalakítása követte, mely az óvodás korosztályt célozza meg, az ő kis mindennapi problémáikat dolgozzuk fel. A tanfolyam fejlesztésén 7 éve dolgozom, a mesetanfolyam mára párhuzamosan tartalmazza Illem Kata meséit, a népmeséket, illetve a gyerekek saját meséit.

ILLEM KATA MESETANFOLYAMA

A mesetanfolyam az óvodás, kisiskolás korosztály életkori sajátosságaiból fakadó problémák feldolgozására fekteti a hangsúlyt, segíti a szocializálódás folyamatát, továbbá az adott korosztályt, csoportot foglalkoztató további témákat is feldolgoz.

Egy-egy témakört több mesével járunk körbe, a módszertan, egy foglalkozás felépítése azonban változatlan. Minden alkalommal mondókával kezdünk, meseillatot csepegtetünk a gyerekek csuklójára, melyet együtt lélegzünk be. Kicsit felidézzük az előző alkalmat, majd tájékoztatom őket, hogy „Illemkatázunk”-e – ez annyit jelent, mint eljátszani a mesét –, vagy népmesét mesélek és játszunk. Ennek a strukturáltságnak a fontossága,

pontról pontra

hogy a gyerekek tudják, mi vár rájuk, tudják, hogy mindenki lehet főszereplő, hogy mindenki megalkothatja saját mesehősét, az óra áttekinthető és kiszámítható.

Amiben Illem Kata mesetanfolyamának módszertana más, mint a hasonló tanfolyamoké: összhangba hozza a modern mesét a népmesével; lehetőséget biztosít minden gyerekeknek, hogy kipróbálhassa magát mind főszerepekben, mind mellékszerepekben; megpróbálja megmutatni a gyerekeknek, hogy nem csak a fő szerepek fontosak, a mellékszereplőknek is nagy fontosságuk van a mesében; teret biztosít a gyerekeknek a fantáziájuk kiélésére, megalkothatják saját mesehősüket, belebújhatnak kedvenc mesehősük bőrébe, lerajzolatják belső képeiket, megírhatják, eljátszhatják saját meséjüket.

*...segíti
a szocializálódás
folyamatát...*

ZENÉS MESÉK

A tanfolyam szépen alakulgatott, anyukák kérésére is születtek mesék, újabb és újabb témák kerültek feldolgozásra. Gondolkozni kezdtem hát, hogyan juthatna el egy-egy mese minél több gyerekekhez, így alakultak ki a zenés mesejátékok. Két remek zenésszel, Bennő Katalinnal és Német Viktorral karöltve, pár mesét megzenésítettünk, melyekkel több óvodába, olykor iskolákba, könyvtárakba is eljuthatunk.

MESETÁBOR

A lányaim eközben nőttek, nagylányom kinőtt Illem Katából, és én vele együtt nőtem, felnőttem a kisiskolás korosztályhoz is. Az ő fantáziaviláguk is magával ragadott, így történt, hogy 2013-ban Lázár Levente korondi unitárius lelkész barátom segítségével megszületett és meg is valósult az első mesetábor Fenyőkúton, majd 2014-ben nem csupán Fenyőkúton, hanem Várfalván, illetve Baján is meséltünk. A mesetábor elsődleges célja, hogy tehetséges, rászoruló gyerekeknek biztosítson táborozási lehetőséget, ahol szabadon alkothatnak. A táborokban népmeséket mesélünk, mesét írunk, díszletet festünk, színészkedünk. Mesetáborunk jellegzetessége, hogy minden tábor végén a gyerekek hazavihetik azt a „mesekönyvet”, melyet az ő alkotásaikból állítunk össze.

A mesetáborba bármilyen alkotással lehet pályázni, szeretnék megosztani egyet a sok közül, Mélász Alexandra meséjét:

A tavasz

Nyiladoznak a rügyek, virágba borul a világ, be jó meleg van! De most elárulok egy titkot, méghozzá azt, hogy réges-régen ez nem így volt. Nem ám! Most elmondok egy történetet a Tavasztünderről, amit én nagytatámtól hallottam, de ezt ő a dédapjától, a dédapja az őseitől hallotta. Hallgassátok csak:

Tündérkirály nagyapja, akinek neve Év, éppen a kertjében pipázgatott, s így szól cselédeinek minden tündérórán, ami nálunk egy évszak:

– Cselédkéim, méhecskéim, menjetek a legnagyobb lányomhoz, a Tél-tündérhez, mert most az emberek várják a havat a búzavetésekre. Másik tündérórán a Tavasztündért, Nyártündért, Ősztündért hívta ebben a sorrendben, s aközben az év őszes virágai, gyümölcsei ott vannak öfelségénél, de soha nem hervadnak el.

Éppen a negyedik lányát hívta, Tavaszt, hogy vigye el a virágokat. (Tudniillik, akkoriban nem hozott meleget a Tavasztündér.) Útnak is indult, ám a nagy röpködésben eltört a szárnya. Így hát kénytelen volt gyalogolni, teleszórni a világot ajándékaival. Átment a magas Gyémánthegyről az Aranyerdő belsejébe, onnan épp kijövetkor a Selyemrétre akart szórni, amikor a sok szokatlan gyaloglástól, fáradtságtól ajultan rogyott össze. Az erdő állatai köréje gyűltek, a szeretett virághozójukhoz. Igaz, csak virágot hozott, ám ha például a nyulacska megbetegedett, meggyógyította. Sorolhatnám száz és száz jócselekedetét, de az a fő, hogy nagyon szerették, mert sokszor az életüket mentette meg. Zudömbi, a csak egyhetes méhecske, akinek a Tavasztündér megmentette az életét a vízbefulladásától, elment Nyártündérhez és röpdösve elvezette a kis csengettyű ösvényen (tündérnyelvről lefordítva: hóvirág).

Mikor végre elérkeztek a Tavasztündér megfagyott testéhez, Nyártündér sírva fakadt, hogy ő ilyen hamar el kellett veszítse drága nővérét. Napsugár haja sírás közben betakarta a Tavasztündér testét, harmatkönnyei megöntözték arcát, majd Tavasztündér elkezdett mélyen, lassan szuszogni, aztán végül felébredt. Nyár boldogan hazarepült a varázspor után, amely újra kinöveszti a szárnyakat, és bekente Tavasz megsérült testrészeit. Ezután elbúcsúzott tőle és mondta, hogy siessen, mert be is kell fejezni a munkát, mert nemsokára ő jön vissza a vakációval, tengerparttal.

Tavasz vígan szórta a virágokat, hazahozta a gólyákat, fecskéket és egyéb vándormadarakat, ám az Aranyerdő állatairól sem feledkezett meg, egy kis meleget is szórt rájuk. Mikor befejezte munkáját, a madarak, állatok fiókaiknak testét gondosan napsugarakkal betakarta és elbúcsúzott tőlük.

Ne feledjétek: a tavasz az újjászületett élet, és magában a szeretet is. Remélem minden ember szívében ott lapul, és a többi évszakban is. Igaz, ez egy mese, de ne hagyjátok, hogy „letörjön a Tavasz szárnya” és „a hideg megfagyaszszá”, hanem „növezzétek”, mert minden nap megvan az esély arra, hogy valamicskével többet nőjön.

pontról pontra

A mesetáborokban szerzett tapasztalatok után, azon kezdtem gondolkodni, miképpen juttathatnám el a tábori programot iskolaidőben is a gyerekekhez. Így alakult ki a „Meseíró műhely” ötlete. Ez is, mint a táborok, már nagyobb korosztálynak szól, a tábori alkotó tevékenységek fő elemeit felhasználva alakult ki a két órás program, melyet több témakörben dolgoztam ki.

MESEÍRÓ MŰHELY

Mindannyian körbeülünk, varázsmondókat mondunk miközben egy csepp „meseolajat” csepegtetünk a csuklókra (aromaterápiás olaj, mely segít abban, hogy a csoport tagjai egymásra hangolódjanak).

Miután mindenki belélegzi a meseillatot, elmesélem a választott témához kapcsolódó népmesét.

A mesét követően, a csoport vagy megbeszél egy-két kérdést a témában, vagy a mesét feldolgozó játékot játszik, ez a helyszínen dől el, hogy éppen melyik lehetőséggel érdemes folytatni.

Ezek után újabb játék következik, mely ráhangol a meseírásra, majd a pedagógus segítségével kiválasztjuk a csoportokat és megkezdődik az adott témában a meseírás. Láncmese módszerrel írunk, a gyerekek körben ülve, egymás után fűzik a mesét.

A meseírást követi a díszletfestés (nagy festett háttér, vagy plakát készítése, minden esetben a csoport közös munkája), majd egy-egy rövid megbeszélés a csoportokon belül, szereposztás, jelmezválasztás. Amint minden csoport elkészült a részfeladatokkal, előadják egymásnak meséiket, színjáték formájában. Minden előadást értékelünk, azonban csupán pozitív értékelést adhat bárki, pl.: mi volt jó a mesében, előadás-módban stb.

A „Meseíró műhely” az iskolák zárt rendszerébe nem tudott betörni. A művelődési otthonok azonban nyitottak, közösen próbálunk pályázni, anyagi forráshoz jutni, hogy ingyenes programként tudjuk kínálni a lehetőséget az általános iskoláknak. Ha nem tud a „Meseíró műhely” bejutni a gyerekekhez, talán sikerül kihozni a gyerekeket az iskolákból a mesék, a meseírás varázslatos világába.